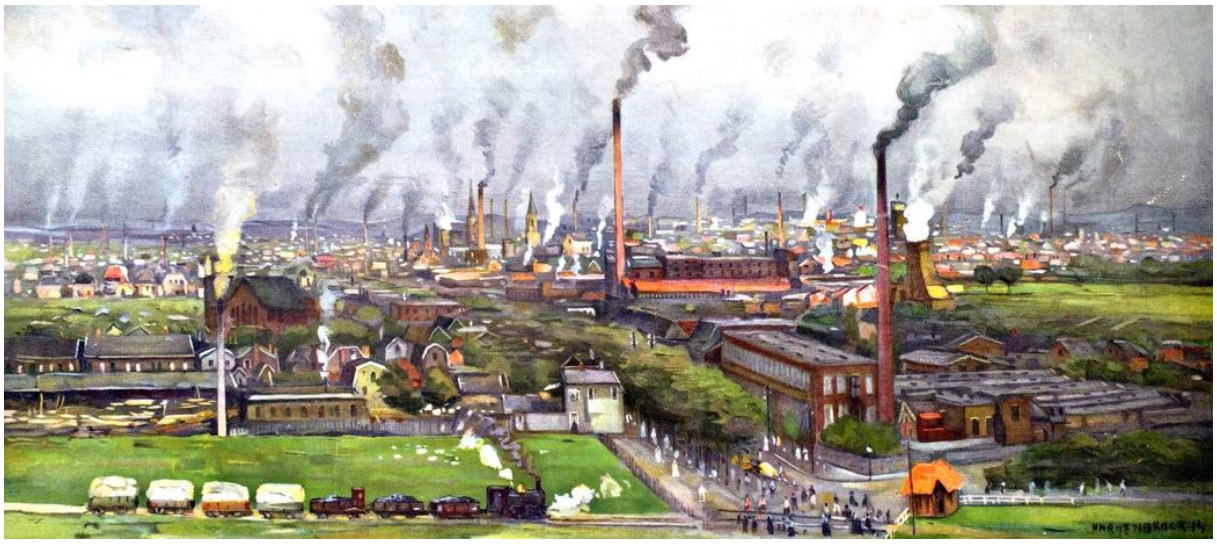

Stichting Historische Sociëteit Enschede – Lonneker

TER TOELICHTING.

Bij deze zenden wij u het verslag van het bestuur, en de rekening 2019 en begroting 2020 van de penningmeester. Door het coronavirus zijn alle bijeenkomsten, samenkomsten en evenementen tot 1 juni 2020 (en vaak nog langer), verboden. De geplande vergadering van de leden van het College van Bijstand en Advies op 26 mei 2020 kan dan ook niet doorgaan. In dit jaarverslag ontbreekt dan ook de agenda voor deze bijeenkomst. Het afgelopen jaar 2019 was in veel opzichten weer een succesvol jaar en wij hadden ook voor de herdenking van 75 jaar bevrijding veel activiteiten in gang gezet. Een groot deel van die activiteiten is doorgeschoven, en wij hebben het voornemen om die volgend jaar bij het herdenken van de bevrijding alsnog zichtbaar en beleefbaar te maken. Het bestuur van de sociëteit heeft de situatie recent besproken en heeft besloten de jaarstukken digitaal ter behandeling voor te leggen. Wij nemen aan dat u er kennis van neemt en eventuele vragen en opmerkingen via het secretariaat aan ons voorlegt. Voorlopig zijn wij niet in staat een bijeenkomst te organiseren. De commissies kunnen mogelijk na 19 mei, als Prismare weer toegankelijk is, voorzichtig opstarten met activiteiten waarbij de richtlijnen van de overheid leidend zijn.
De bestuursleden Dick Buursink en Jan Brummer hebben het einde van hun zittingstermijn bereikt, hebben voor herbenoeming gekozen en zijn door het bestuur benoemd.
Verder heeft het bestuur besloten met ingang van volgend jaar over te gaan tot een systeem van automatische incasso voor de abonnementsgelden voor n Sliepsteen. Daar krijgt u nog nader bericht over. Elk jaar heeft de penningmeester veel werk aan het extra aansporen van contribuanten om hun contributie te voldoen en tientallen abonnees gaan elk jaar verloren. Ik wil ook vragen of één van u volgend jaar samen met Marcel Meijer-Hof de kascontrole commissie wil vormen. Graag aan melden via het secretariaat. Ik reken op actieve betrokkenheid van onze contribuanten en wens u een mooie zomer en goede gezondheid toe. Namens het bestuur,
Dick Buursink, voorzitter

Notulen van de **vergadering van de leden van het College van Bijstand en Advies** op
dinsdag 23 april 2019 in de ontmoetingszaal van de Ontmoetingskerk, Varviksingel 139, Enschede

Volgens de presentielijst zijn aanwezig 48 leden.

1. **Opening en mededelingen.**

   De voorzitter van de SHSEL, Dick Buursink, verklaart de bijeenkomst van contribuanten voor geopend. Tijdens deze vergadering treden zij op als leden van het College van Bijstand en Advies voor het bestuur ex art. 5 van de statuten.

Ondanks het mooie weer en de festiviteiten rond het kampioenschap van FC Twente is hij blij met de opkomst en heet iedereen dan ook van harte welkom. In eerste plaats natuurlijk de contribuanten maar ook – en daar begint deze avond dan ook mee – de heren die met hun metaaldetector een bijzonder fietsbelastingplaatje van verzetsheld Ter Horst hebben gevonden. De voorzitter roept de beide heren Henk Wieringa en Raymond Bloemendaal naar voren. Nadat beide heren een korte uitleg hebben gegeven over hun vondst reiken ze het kleine, maar waardevolle kleinood over aan Dick Buursink. Het bijzondere fietsbelastingplaatje waarin naast de naam ook het adres van de eigenaar vermeld staat, zal een prominente plaats krijgen in ons atelier in Prismare. Ook zal hierover een persbericht gemaakt worden.

2. **Notulen van de ledenvergadering op 24 april 2018.**

N.a.v. de notulen worden enkele vragen gesteld.

a. ad 9a Schikgodinnen.
   De Schikgodinnen worden teruggeplaatst in de nieuwbouw aan de Lage Bothofstraat, maar waar ze precies geplaatst worden is bij ons op dit moment niet bekend. De voorzitter beloofd dat wij dit nauwlettend in de gaten zullen houden.
b. ad 9b Verdwenen Stolpersteine CF Klaarstraat.
   De voorzitter is afgelopen zondag 31 maart aanwezig geweest bij de jaarlijkse bijeenkomst rond het leggen van Stolpersteine en heeft niets gehoord over verdwenen stenen in de CF Klaarstraat.
   Als de vraagsteller van mening is dat in deze straat Stolpersteine ontbreken dan horen we graag van hem welke dat dan zijn zodat we doelgericht hier actie op kunnen ondernemen.

   Met dank aan secretaris Gerard Hemelt worden de notulen zonder wijzigingen vastgesteld.

3. **Samenstelling van het bestuur.**

Tijdens dit verslagjaar heeft het bestuur een aantal mutaties ondergaan. Anneke Grimberg is Peter Janssen opgevolgd als penningmeester en Ingrid Astrego heeft na afloop van haar zittingstermijn het bestuur verlaten. Harry van der Sleen is in een ‘tussentijdse jaarvergadering’ wel herbenoemd als bestuurslid. Voor Geert Bekkering geldt dat zijn zittingstermijn gisteren is verlopen. Hij stelt zich herkiesbaar en voor Ingrid hebben we Margien Veldhuijsen mogen verwelkomen als enthousiast bestuurslid. Op de vraag van de voorzitter aan de vergadering of zij akkoord gaan met de verlenging en benoeming van deze 2 personen, wordt volmondig ingestemd.

4. **Bespreking secretariaatsverslag.**

Secretaris Gerard Hemelt geeft een korte toelichting op het verslag. Inhoudelijk zijn hier geen vragen op, wel komt er een vraag of er een planning voor het komende jaar ligt. Het antwoord is dat we doorgaan met de wijkpresentaties en dat wij daarnaast ons voornamelijk richten op de activiteiten rond 75 jaar bevrijding in 2020. Waaronder een speciale ’n Sliepsteen en een tentoonstelling in de Prismare.

5. **Bespreking verslagen van de commissies.**

De commissieverslagen worden zonder inhoudelijke opmerkingen vanuit de vergadering goedgekeurd.
Met uitzondering van de Binnenstadcommissie zijn van elke commissie 1 of meerdere commissieleden aanwezig die elk het verslag van hun commissie mondeling toelichten. Van bijna alle commissies kan gezegd worden dat zij menskracht tekort komen. Met name de *Binnenstadcommissie* die nu uit slechts 3 personen bestaat, kan versterking heel goed gebruiken. In de eerstvolgende ’n Hoesbreef gaan we daarom een oproep plaatsen om mensen te interesseren voor een van onze actieve commissies.
Voor de *Boerderijencommissie* geldt nog steeds dat er een tekort is aan schrijvers(talent) voor een nieuw boek. Wel is de commissie druk bezig met het 4^{e} boek waarin zo’n 124 boerderijen beschreven worden. De vele vragen die zij krijgen over (niet meer) bestaande boerderijen hebben zij allemaal naar tevredenheid kunnen beantwoorden.

De *Documentatiegroep* beheert een kleine 500 boeken over Enschede en heeft ongeveer 700 mappen met daarin een veelvoud van onderwerpen over Enschede. En elk jaar komen er nieuwe boeken, foto's, kaarten, voorwerpen, e.d. bij met het gevolg dat zij nu een groot ruimtegebrek hebben. De voorzitter belooft de Documentatiegroep dat in de eerstvolgende bestuursvergadering hier aandacht aan geschonken wordt.
De *Fotoverhalencommissie* is dit verslagjaar vooral heel druk geweest met het Hogelandboek. Het interviewen van mensen, het verzamelen van informatie, het uitzoeken van foto's heeft in 2019 geleid tot het uitbrengen van het boek.
De *Historische Kring Glanerbrug* heeft de Glanerbrugse horeca/cafés in beeld gebracht en mooi en kundig samengevat in het boek 'Nou vooruit, nog ééntje dan'.
Voor dit speciale jaar voor de Historische Sociëteit is er een *Jubileumcommissie* in het leven geroepen.
Naast de vele wijkpresentaties die de commissie heeft gegeven, hebben zij een oude plattegrond van Enschede uit 1907 uitgebracht en een speciale krant, een Tubantia met alle hoogte- en dieptepunten uit ons oprichtingsjaar 1968. Heel veel tijd en energie is gestoken in de ontwikkeling van de app Enschede die met name bedoeld is om jongeren meer te interesseren in geschiedenis. Maar zoals het met automatisering altijd gaat is de app na het jubileumjaar operationeel geworden. Vanwege het succes van de wijkpresentaties en omdat door tijdgebrek niet alle wijken konden worden bezocht, gaat de commissie nog even door met deze activiteit.
De *Loakstenen- en begraafplaatsencommissie* heeft in dit jubileumjaar samen met de Duitse zustervereniging een rijksgrenspaal teruggezet. De officiële opening vindt dit jaar plaats. In het jubileumjaar is ook de hernieuwde uitgave van de Wigboldroute uitgekomen. Verder heeft de commissie de nodige voorbereidingen gedaan voor de hernieuwde fietsroute 'van poal tot poal' die dit jaar officieel in gebruik genomen wordt. Naar aanleiding van de vraag uit de zaal naar de betekenis van het begrip toponiemenkaart (= kaart met plaatsnamen in de letterlijke zin van het woord) brengt de brenger van het fietsbelastingplaatje ons op de hoogte van de website: kaart.cc waarin moderne en historische kaarten met elkaar vergeleken wordt. Hij zal ons een beschrijving voor het gebruik van deze site doen toekomen.
De *Monumentencommissie* heeft zich het afgelopen jaar bezig gehouden met bijna 20 onderwerpen waarin zij vaak samen met bond Heemschut en de FEE samenwerkten.
De *Promotiecommissie* heeft mede dankzij de Jubileumcommissie een zeer druk jaar achter de rug. Het resultaat van al die inspanningen is dat zij ruim 200 nieuwe leden hebben verworven. Ook de boekenmarkt was wederom een groot succes. Als mensen boeken over Enschede, Twente of Overijssel kwijt willen dan zijn ze bij ons meer dan welkom.
'n Sliepsteen heeft dit jaar uiteraard ook veel aandacht besteed aan het jubileumjaar. Het gevolg van het grote aantal nieuwe leden en de algemene belangstelling voor het blad is dat de Promotiecommissie vaak geen recente exemplaren meer heeft om uit te delen. Geert belooft de Promotiecommissie om bij de volgende uitgave hier rekening mee te houden.
Na bespreking van alle verslagen merkt Jan Caarels tenslotte nog op dat de opstellers een compliment verdienen voor de duidelijke en heldere verslaglegging en dat daaruit alleen al blijkt dat de Historische Sociëteit een actieve en creatieve club van mensen is.

6. **Bespreking van het financieel jaarverslag.**

Naar aanleiding van de Resultaatrekening 2018 en de Balans per 1 januari 2019 geeft Anneke hier enige toelichting op. Tevens beantwoordt zij enkele vragen uit de zaal met name v.w.b. de hoge verzendkosten van 'n Sliepsteen. Vanwege de vele klachten over de bezorging van ons kwartaalblad zijn we overgestapt naar PostNL en deze is helaas veel duurder dan Sandd.
Na bevredigde antwoorden worden de Resultaatrekening 2018 en de Balans per 1 januari 2019 vastgesteld.
De vergadering neemt kennis van de goedkeurende verklaring van de Kascommissie.
De penningmeester (en daarmee impliciet ook de overige bestuursleden) worden onder applaus gedechargeerd voor het in het verslagjaar gevoerde financieel beleid.

7. **Bespreking begroting 2019.**

De begroting voor het verenigingsjaar 2019 wordt – na enige toelichting – goedgekeurd.

8. **Benoeming lid kascommissie.**

Leden van de Kascommissie worden voor 2 jaar benoemd.
Het lid Paul Hofstee treedt af en wordt opgevolgd door Marcel Meijer Hof.

9. **Rondvraag en sluiting.**

Uit de vergadering komen een tweetal vragen.

a. Wat is er niet goed aan de locatie Odd Fellows?
De voorzitter antwoordt hierop dat de Sociëteit veel meer leeft onder de begunstigers sinds wij de bijeenkomsten in de Ontmoetingskerk houden.
b. Is er al iets meer bekend over de wandschildering in de voormalige kapel van het ziekenhuis.
Helaas nog niet, maar we zijn hier wel zeer nadrukkelijk mee bezig.

Dick Buursink sluit rond 20.45 uur vervolgens de vergadering van het College van Bijstand en Advies.

Aansluitend op de vergadering wordt de film over het bombardement op 22 februari 1944 vertoond. De avond wordt rond 22.00 uur afgesloten.

Secretariaatsverslag 2019

Het bestuur van de SHSEL legt jaarlijks verantwoording af voor het gevoerde beleid in de vorm van het secretariaatsverslag en door middel van de financiële jaarstukken. De activiteiten van de verschillende werkgroepen worden verantwoord in een reeks eigen verslagen. Door de jaren heen is de bemoeienis van het bestuur met de werkgroepen in de praktijk beperkt gebleken. Het karakter van een vrijwilligersorganisatie brengt immers mee dat de verhoudingen tussen de verschillende onderdelen van de SHSEL niet strikt formeel kunnen worden gehanteerd. Zo worden de werkgroepverslagen door het bestuur niet goedgekeurd. Het neemt er slechts kennis van. Wel wordt er voor een goede afstemming tussen het bestuur en de commissies en tussen de commissies onderling eenmaal per jaar een gezamenlijke vergadering gehouden.
De contribuanten van de SHSEL komen ook eenmaal per jaar in vergadering bijeen en vormen dan het statutaire ‘permanent college van bijstand en advies’ voor het bestuur. Het college bespreekt de jaarverslagen en de financiële overzichten en accordeert benoemingen van bestuursleden en leden van de kascommissie. In 2019 vond de vergadering plaats op 23 april.
Tijdens deze bijeenkomst worden er naar aanleiding van de verslagen een aantal vragen gesteld en opmerkingen geplaatst. Nadat alle vragen en opmerkingen naar tevredenheid zijn beantwoord worden alle verslagen goedgekeurd en het bestuur gedechargeerd.
De SHSEL telde per 1 januari 2020 1916 contribuanten. Dat zijn er 133 minder dan een jaar eerder. Waren er 104 nieuwe contribuanten, het aantal opzeggingen wegens overlijden bedroeg 32, om overige redenen 110. Helaas moesten 95 contribuanten door het bestuur als zodanig worden geschrapt wegens het niet betalen van de contributie.
Het bestuur komt in 2019 negenmaal bijeen waarin tal van onderwerpen worden behandeld. De vacature van Ingrid Astrego wordt opgevuld door Margien Velthuijsen.
Na het drukke jubileumjaar 2018 zijn er dit jaar ook weer vele activiteiten geweest.
De nieuwjaarsbijeenkomst en de sociëteitsavonden in de Ontmoetingskerk worden niet alleen zeer druk bezocht maar ook hoog gewaardeerd. De app Enschede, ontwikkeld in het jubileumjaar, wordt op de nieuwjaarsbijeenkomst gepresenteerd en officieel gelanceerd.
Het financiële afscheidscadeau van wethouder Jeroen Hatenboer hebben wij omgezet in een A3-scanner.
Het project Hogeland is dit jaar afgerond. De presentatie van het boek in de Ontmoetingskerk is zeer geslaagd en het boek wordt goed ontvangen. Daarnaast worden er zoveel nieuwe gegevens aangereikt dat eind dit jaar een aanvulling op het boek is verschenen.
Samen met o.a. het HCO hebben wij ons intensief bezig gehouden met de voorbereidingen van de viering van 75 jaar vrijheid in 2020 en het up-to-date maken van onze website.
Het fotoarchief van Albert en Henk Brusse hebben wij in goede samenwerking met (klein)dochter Alice Brusse veilig kunnen borgen. Over het beheer, toegankelijkheid en verantwoording van het archief zijn goede en duidelijke afspraken gemaakt.

Het bestuur heeft zich verder ingezet om het Teesinkbos als beschermd stads/dorpsgezicht te verklaren, heeft meegesproken met de herontwikkeling van kruispunt De Graaff en heeft een eerste aanzet gegeven om het bedrijfsarchief van steenfabriek Hulshof veilig te stellen.
Zijn alle projecten van de Historische Sociëteit dan geslaagd. Nee, het buurtinitiatief Zuiderspoor verloopt zoals in het verslag van 2018 al vermeld zo stroef dat wij dit project in handen van de gemeente leggen. Ook de opa-en-oma dag georganiseerd op de Open Monument dag wordt helaas zeer slecht bezocht. De strijd om delen van het BATO-fabriekscomplex te behouden is verloren. Positief is wel dat wij structureel gevraagd worden bij volgende projecten mee te denken.
Om de belangstelling van de gemeente met betrekking tot cultuurhistorische waarden te verhogen en om de communicatie tussen de gemeente en de historische verenigingen te verbeteren is de Werkconferentie "Beleid en praktijk rond cultuurhistorie in Enschede" opgericht.
Dit jaar wordt er onder juridische entiteit van de SHSEL een documentaire gemaakt over Ds. Overduin en een app van het Boerenkerkhof waarbij door middel van augmented reality de geschiedenis van Enschede zichtbaar wordt gemaakt.
Onze eigen SHSEL-erfgoedprijs die slechts één keer uitgegeven is, wordt samengevoegd met de gemeentelijke monumentenprijs. Hiervoor is een nieuwe werkgroep geïnstalleerd die ook de Open Monumentendagen gaat organiseren.
De sociëteit is ook dit jaar weer verblijdt met een groot aantal nieuwe oude (of oude nieuwe) boeken waaronder het familieboek Ter Kuile 2019 dat n.a.v. de honderdste verjaardag van het Ter Kuile fonds voor de familie is uitgebracht en niet in de vrije verkoop is. Verder een herinneringstegeltje 't Volle Profyt uit 1936 en een vermeend fietsbelastingplaatje van D. ter Horst.
Daarnaast zijn er nog vele bijeenkomsten geweest zoals de officiële handeling Tuinpoortje Walstraat, bestemmingsplan ‘Perikweg 97’ (BATO-complex), onthulling van Stolpersteine, markestenen, wapensteen (Sandersküper), fietsroutes (van poal tot poal), rondleiding Ambachtsschool, herbestrating oude wegen, plaatsing kunstwerken en samenwerken met andere verenigingen.

Gerard Hemelt

Binnenstadcommissie

De Binnenstadcommissie heeft in 2019 een project in gang gezet om zowel de geschiedenis van het Boerenkerkhof aan de Deurningerstraat nog eens te belichten alsook om op een bijzondere manier het leven van een 20-tal personen die daar begraven liggen, zichtbaar te maken. Wij hebben daarbij met name gekozen voor mensen die in economisch, sociaal of politiek opzicht voor Enschede/ Lonneker van belang zijn geweest. Om dit op een gemakkelijke manier voor alle geïnteresseerden toegankelijk te maken is de keuze gevallen op toepassing van de nieuwste techniek van Augmented Reality. Deze techniek vergt wel specifieke kennis die wij als commissie niet in huis hadden, reden waarom wij samenwerking hebben gezocht met studenten van het Design lab van de Universiteit Twente. De leden van de Binnenstadcie hebben zich verdiept in de achtergrond van de betreffende 20 personen en dit verwerkt in een script. Deze script zijn vervolgens door verschillende personen, waaronder burgemeester Veldhuis, als verhaal in de Ik vorm ingesproken. De studenten maken hierbij toepasselijke animaties waardoor het lijkt of degene die daar begraven ligt weer tot leven komt en zijn levensverhaal vertelt. Het enige dat de bezoeker nodig heeft is een mobiele telefoon, de techniek herkent het graf en weet precies wie daar begraven ligt om vervolgens het bijbehorende beeld en geluid te laten zien. In december hebben wij in de Zeggeltschool een demo gegeven om mensen een idee te geven hoe het eruit komt te zien. De reacties waren erg positief. Wel hebben wij ervaren dat het idee van het project snel geboren was maar dat het inhoud geven veel tijd vergt. Als alles meezit hopen wij het project in de 2e helft van 2020 te kunnen afronden.

Georges Schafraad

Boerderijencommissie

De Boerderijencommissie (verder BC) bestond eind 2019 uit 9 personen, verder hebben we één nieuw lid voor de BC verwelkomt in dit jaar, deze werkt nu mee aan het boek deel IV (Boekelo).
Helaas hebben twee leden van de BC hun werkzaamheden door omstandigheden beëindigt.

We hadden in 2019 de volgende verdeling van de werkzaamheden:
- 2 personen werken aan het onderzoek en schrijven van het boek van Boekelo (deel IV).
- 2 personen werken aan het onderzoek en schrijven van het boek van Groot Driene (deel VI).
  (1 persoon hiervan een dubbelfunctie nl. is ook plv. voorzitter en contactpersoon voor de BC).
- 1 persoon is voorzitter van de BC.
- 2 personen ondersteunen bovenstaande personen vooral wat vragen betreft richting Stadsarchief.
- 2 personen ondersteunen de BC met het beantwoorden van allerlei losse vragen en onderzoeken.

De leden van de BC komen nu in principe elke eerste donderdag avond van de maand bij elkaar, in 2019 waren er acht bijeenkomsten van de BC, o.a. omdat Prismare tijdens de diverse schoolvakanties was gesloten, van elke bijeenkomst is een verslag gemaakt.
De bijeenkomsten van Kleine Commissie (KC) zijn eind 2019 beëindigd omdat de leden van de KC dezelfde zijn als die van de BC.
De BC richt zich hoofdzakelijk op het verzamelen van allerhande schriftelijke, mondelinge en fotografische gegevens van huidige en voormalige boerderijen in de gemeente Lonneker/Enschede. Deze gegevens vormen de basis voor de te vervaardigen boerderijbestanden voor onder meer de boeken uit de serie Boerderijen in Enschede.
In 2019 zijn er 12 vragen bij de BC binnengekomen, deze zijn door diverse leden van de BC onderzocht en beantwoord, o.a. één een vraag uit Assen, welke in 2019 met onze ondersteuning is afgehandeld, dit leidde tot het uitreiken van een flyer met historische gegevens, bij de oplevering van de huizen aan de nieuwe eigenaren van de door hun gekochte bouwpercelen.
De BC is in het afgelopen jaar enkele malen geconfronteerd met leden die zich door verschillende oorzaken, zoals ziekte, mantelzorg, oppassen op kleinkinderen, etc. niet meer volledig konden inzetten voor de BC wat dus enige vertraging opleverde.
Boek deel IV (Boekelo): in 2019 is er met 3 personen gewerkt aan dit deel, maar door omstandigheden in 2020 gaan we helaas weer verder met 2 personen.
Momenteel wordt gewerkt aan de beschrijvingen van zo'n 125 boerderijen in en rond Boekelo, veel data is inmiddels al verzameld en deze wordt nu omgezet in boerderij files.
Diverse boerderijen, zoals die vroeger bij het Hof te Boekelo behoorden, kennen een zeer complexe geschiedenis, hetgeen inhoudt dat er veel moet worden uitgezocht.
Er is nu ook een begin gemaakt met de opzet van de lay-out van dit boek, het boek van Boekelo heeft in 2019 progressie gehad en heeft ook de hoogste prioriteit.
Boek deel VI (Groot Driene): de activiteiten van het boek van Groot Driene zijn ook inmiddels weer opgepakt, er is weer begonnen met verzamelen van gegevens van de 130 boerderijen.
In het verleden is al van meerdere boerderijen een datafile gemaakt, alleen de lay-out moet daarvan nog worden aangepast.
Het digitaliseren van verschillende vrijgekomen gegevens rond het boerderijenonderzoek is dit jaar voortgezet. Tot slot mag niet onvermeld blijven dat wij veel gebruik maken van openbare gegevens die op het internet te vinden zijn, ook gegevens uit bekende oudere boeken worden onderzocht, bv. denk aan de zogenaamde Domein boerderijen.

Jan Goolkate en Jan Oldenhof

Documentatiecommissie

Het schrijven van het jaarlijkse activiteitenoverzicht van de werkgroep documentatie staat ditmaal in het merkwaardige licht van het sinds weken ontbreken van enige activiteit in ons zo gewaardeerde atelier in Prismare. En dat midden in het seizoen.
Het houdt in dat ook vragen die per mail binnenkomen – er is er elke week wel een enkele – niet echt kunnen worden beantwoord, omdat archief en documentatie niet bereikbaar zijn.
Het archief bestaat zoals bekend uit een plm. 500 delen tellende bibliotheek (uitsluitend met betrekking tot Enschede, Lonneker en de andere dorpen in de gemeente), uit plm. 700 op onderwerp ingedeelde mappen en uit een fotoarchief dat nog steeds wordt uitgebreid.
De belangstelling daarvoor valt door het jaar heen niet tegen. Met name op vrijdagmiddag lopen nogal wat belangstellenden binnen. Het stellen van een vraag leidt daarbij niet zelden tot uitvoerige gesprekken over (vroegere) inwoners van Enschede en hun familierelaties.
Adresboeken en kadastrale kaarten geven daarbij niet zelden een aanzet tot het vinden van de gezochte informatie. Zoals ook vaak blijkt uit artikelen in n Sliepsteen zijn er bovendien nogal eens nauwe familie- en burenbanden. Enschede was tot halverwege de 20^{e} eeuw een overzichtelijke stad!

Ook in het afgelopen jaar was er een bijna continu aanbod van stukken uit de nalatenschap van overleden stadgenoten c.q. van belangstellenden op leeftijd die hun verzamelingen een goede bestemming willen geven. Veelal gaat het om tijdschriften, e.d., maar regelmatig toch ook om stukken die het verdienen in het archief te worden opgenomen.
In een eerder jaaroverzicht gaven wij te kennen een groot gebrek aan ruimte te hebben. Een toezegging van het bestuur van de SHSEL om via de leiding van Prismare te trachten een strook van de Openbare Bibliotheek in het gebouw aan ons atelier toe te voegen, heeft nog niet geleid tot een concrete toezegging. Als het atelier niet wordt uitgebreid ontstaat voor vrijwilligers en gebruikers visueel en ook feitelijk een wat benauwde situatie.
De documentatiegroep bestond ook in het verslagjaar uit Henk Dikken, Harre Heinst, Harry van der Sleen en Kor Feringa.

Kor Feringa

Fotoverhalencommissie

In de eerste 4 maanden van 2019 is het topdrukte bij de leden van de FotoverhalenCommissie. De presentatie van het Hogelandboek is dan al vastgesteld op 4 april. Maar er moeten nog verhalen worden uitgeschreven en gesprekken gevoerd. De eindredactie moet gedaan worden, de foto's worden bewerkt en drukklaar gemaakt, en de concept-opmaak moet meermaals worden gecontroleerd op foutjes. Zoals daar zijn: inhoudelijke, namen, data, spelling, interpunctie en fotobijschriften. De opmaak van het boek is een enorme klus, die ook nog eens verstoord wordt door technische problemen. Op enig moment is er letterlijk dag en nacht doorgewerkt om het boek op tijd af te krijgen.

De laatste weken is het spannend, het boek gaat nog net op tijd naar de drukker, die al capaciteit gereserveerd heeft. De dag voor de presentatie zijn de boeken gedrukt en gebonden, en staan de pallets vol gewichtige boeken bij de drukker aan de Javastraat.
Dan zijn er de activiteiten voor de voorbereiding van de presentatie, de uitnodigingen naar iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan het boek, de sprekers, en de uitgifte van de boeken voor de gasten bij de presentatie.
Het komt dus allemaal goed, de presentatie in een stampvolle Ontmoetingskerk verloopt naar wens, de bezoekers zijn enthousiast, en de boeken worden in grote aantallen aangeschaft.

In de dagen daarna worden de gereserveerde boeken uitgeleverd, deels in Prismare, deels thuisbezorgd en deels verzonden. Door heel Nederland maar ook verrassend veel naar het buitenland. Ex-Hogelanders wonen over de hele wereld maar houden binding met de wijk. De verkooppunten in de stad, in Zuid en in de wijk worden van boeken voorzien.
En we krijgen weer, heel plezierig veel positieve publiciteit.
De verkoop verloopt prima. We hebben vooraf veel gesproken over de oplage. Niet te veel en niet te weinig. Nu achteraf zeggen we dat we het goed hebben gedaan. Er is nog een bescheiden voorraadje beschikbaar, de verkoop loopt ook nog steeds een beetje door, en we zijn uit de kosten. Mede dankzij enkele externe bijdragen en het vele vrijwilligerswerk.
Vanzelfsprekend zitten er nog wat foutjes in het boek. Die krijgen we van meerdere kanten binnen, vaak met de complimenten voor het boek, en regelmatig ook met de nodige humor.
Zoals bijvoorbeeld: “een prachtig boek. Mijn vader staat er ook in. Alleen jammer dat jullie hem twee jaar voor mijn geboorte laten overlijden”.
En er is één hele boze reactie. Waar we veel tijd en energie aan hebben moeten besteden. Niet tot ons genoegen.
Naast de correcties krijgen we meldingen over niet-opgenomen bedrijven of instellingen. Waar dat mogelijk is hebben we daar alsnog verhalen bij gemaakt. In de volle wetenschap dat er ook nu nog een groot aantal Hogelandverhalen niet geschreven zijn.
De aanvullingen en errata hebben we verwerkt in een magazine dat in het najaar van 2019 verschijnt en te koop is op de vaste adressen.
Na de presentatie van het boek en de activiteiten daaromheen hebben we een paar keer diep ademgehaald, en vervolgens besloten dat we weer een nieuw project gaan oppakken.
Dat wordt de Kuipersdijk. Een oude toegangsweg naar het centrum van de stad, in die zin wel vergelijkbaar met de Deurningerstraat. Met een rijk verleden aan bedrijven.
We denken dat we met dit project ook weer 2 jaar bezig zullen zijn. Het inventariserende werk is al begonnen, de eerste verhalen zijn al geschreven en de commissie is uitgebreid met een drietal leden die een sterke binding met de Kuipersdijk hebben.
De samenstelling van de fotoverhalencommissie is nu:
Ingrid Astrego, Geert Bekkering, Jan Breteler, Jan Brummer, Cita Gaikema, Robert Goossens, Gerard Hemelt, Dirk Korte, Hans Mondria, Cees van der Velde en Ton Völker.

Naast de fotoverhalenprojecten loopt ook het traject voor het behoud en de digitalisering van het archief van de fotografen Brusse. Daar is weer een afzonderlijke werkgroep mee aan het werk, die wordt gecoördineerd vanuit de fotoverhalencommissie.
Een aantal leden van de Fotoverhalencommissie werken ook aan het project van het FotoArchiefTwente (het Wegener-archief) zodat op deze manier de binding tussen de SHSEL en het FotoArchiefTwente gelegd is.

Jan Breteler

Historische Kring Glanerbrug

In 2019 kwamen de leden van de Historische Kring Glanerbrug 11 keer in bespreking bijeen in het “hoofdkwartier” aan de Kerkstraat. Daarnaast werden twee bijeenkomsten van de SHSEL door afgevaardigden van de HKG bezocht; de jaarvergadering van 23 april en de vergadering voor leden van werkgroepen op 19 november. Leden van de HKG waren aanwezig bij de onthulling van de Loaksteen aan de Vosbultsweg op 12 oktober en op de feestelijke receptie bgv het 50-jarig bestaan van de Historische Kring Losser op 16 november. Met vrijwel de voltallige groep bezochten we op 19 februari in Gronau de mooie tentoonstelling over Vorstheim. Samen met leden van de Heimatverein Epe kregen we in het Dreilandmuseum een indrukwekkende rondleiding door de tentoonstelling van stadsarchivaris Gerhard Lippert. Het jaar 2019 was voor ons ook het jaar waarin we afscheid moesten nemen van Adri Oude Vrielink uit Losser. Adri heeft belangeloos veel werk voor ons verzet bij het ontwerpen van de kaft en bij de lay-out van onze boeken “Opstaan, ’t is oorlog” en “Nou vooruit, nog eentje dan!”. Bovendien ontwierp hij de omslag voor de speciale Sliepsteeneditie over Glanerbrug. Een delegatie van de HKG nam op 23 mei afscheid van Adri en betuigde medeleven met de nabestaanden. In 2019 kregen we van de Bibliotheek Enschede een paar stellingen waarop ons boekenbezit nu geordend staat uitgestald.
Vast agendapunt in het afgelopen jaar was de inventarisatie van de Glanerbrugse jongens en mannen die tussen 1945 en 1962 naar het toenmalige NL-Indië en NL-Nieuw Guinea werden uitgezonden. Van

de meer dan 120 veteranen hebben we intussen via familie de foto's en verhalen van zo'n 75 militairen in ons archief verzameld. Het zijn indrukwekkende verhalen en sprekende beelden. Veel tijd is er gestoken in het achterhalen van de namen en het benaderen van de families met als doel om daar eind 2020 een boek over uit te brengen. De realisatie daarvan zal ook dit jaar veel tijd en energie vergen. Daarnaast zullen we de HKG onder de aandacht blijven brengen via artikelen in de lokale en regionale pers, op Facebook, via internet en op de jaarlijkse braderie in Glanerbrug. Er ligt opnieuw een intensief, maar boeiend jaar op ons te wachten.
De Historische Kring Glanerbrug bestond in 2019 uit: Willie Meester (vrz.), Albert Kroeze (penn.), Joop Kwakman(secr.) en de leden Hennie Stip, Frits Hardick, Gert Boonk, Ben Kamphuis en Theo Kamphuis.

J Kwakman

Loakstenen- en begraafplaatsencommissie

Het jaar 2019 heeft voor onze commissie naast een aantal buitenactiviteiten, vooral in het teken gestaan van het samenstellen van een fietsrouteboekje die 6 fietstochten langs de Enschedese marken beschrijft. We hopen dit fraaie boekje in 2020 te kunnen presenteren, samen met een informatiepaneel over loakstenen in en om Enschede bij de Viermarkenlinde in het Ledeboerpark.

Naast onze maandelijkse vergaderingen zijn we dit jaar begonnen met de onthulling van een markesteen met informatiebordje aan de Schoppenweg in Klein-Driene op 2 maart, de **steen bij Pallas**. Dit besloten evenement hebben we samen met vertegenwoordigers van Museum Hengelo en Heemkundevereniging Weerselo bijgewoond.
https://www.youtube.com/watch?v=nA6CMqxak9Q&feature=youtu.be.

Op 15 maart hebben we de laatste marketegel geplaatst op de vliegbasis Twente in de stromende regen met twintig genodigden. Op 18 januari hadden we alvast twee tegels geplaatst en deze derde was de afsluiting (https://youtu.be/doIyWw8zR_8).

Op 26 april hebben we samen met de Heimatverein Alstätte onze **vernieuwde Grensstenenrou** gepresenteerd bij de Werthepaal. Naast een nieuwe folder hebben ook een nieuw routebord laten maken. Verderop langs de route staan er nog drie meer. Nieuw aan deze "Poal tot poal" fietsroute is dat gebruikers nu gebruik kunnen maken van QR-codes voor informatie i.p.v. de sms-berichten die voorheen gebruikt werden
De onthulling hebben we onder belangstelling van zo'n 100 aanwezigen, laten verrichten door wethouder Diepenmaat van Enschede en de burgemeester van Ahaus Carola Vos.

In *TC Tubantia*, 27-04-2019:

10 ENSCHEDE

▲ **De fietsroute *Van poal tot poal* wordt onthuld op de hoek van de Twistveenweg en de Weustinkhoekweg.** FOTO ANNINA ROMITA

Oude grenspalen met QR-codes

Op de hoek van de Twistveenweg en de Weustinkhoekweg, bij de Werthepaal, heeft zich deze vrijdagmiddag een grote groep mensen verzameld. Ze zijn er voor de onthulling van het routebord van de nieuwe fietsroute *Van poal tot poal*.

Hans Assink
Enschede

De fietsroute heeft een lengte van 28 kilometer met onderweg bij de grenspalen 22 *points of interest*, (poi). Harry van de Sleen van de stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker (SHEL): „Via de smartphone krijgt de bezoeker informatie door een QR-code die kan worden gescand en gelezen. Het kan informatie zijn over de steen, een bepaald verhaal, het materiaal van de steen of waarom ze er staan."

De route was eerder al in 2011 uitgezet. „Toen werd het ondersteund met sms'jes, die functie is vervallen", zegt Van de Sleen. Langs de route staan vier routeborden. Aan het project is ruim een jaar gewerkt. Vrijwilligers van de Historische Sociëteit hebben hiervoor samengewerkt met de Heimatverein Alstätte.

Natuurschoon

Het openingswoord komt van Wilma de Hoog van de Loakstenencommissie van de SHEL. Aan het verzoek van de Duitse gasten om de speech in het Twents te houden kan ze niet voldoen. „Dat kan ik niet." De Hoog prijst de route. „Er is ook heel veel natuurschoon om van te genieten."

> **Ze hebben een prachtige route gemaakt**
> – Jeroen Diepenmaat

Dan is het tijd voor de onthulling. Burgemeester Carola Vos van Ahaus en wethouder Jeroen Diepenmaat van Enschede doen het gezamenlijk. „Ik ben heel veel in Nederland, in Haaksbergen en in Enschede", zegt de burgemeester in het Duits. „Ik ben er blij mee dat we het samen hebben gedaan. En ik ben er trots op dat we hier met zo velen zijn." Diepenmaat roemt de vrijwilligers die het project tot stand hebben gebracht. „Ze hebben een prachtige route gemaakt. En je kunt ook wat leren van onze geschiedenis. Dat is een mooie combinatie", aldus de wethouder.

Als het rode doek eraf gaat ter onthulling klinkt er applaus. Het gezelschap gaat 4 kilometer van de route fietsen. Van de Sleen meldt dat er op 11 mei een wapensteen wordt onthuld die in Ahaus 'uit een tuin' komt. „Een steen uit 1756. De Werthepaalsteen stamt uit 1743. In 1815 is hij opgewaardeerd tot rijksgrenssteen."

Nieuwsuitzending van 1Twente: https://youtu.be/uwON-6W19yE

In september bleek overigens een van de route-informatieborden, die langs de Glanerbeekweg, besmeurd te zijn door een graffitivandaal. Na het uitproberen van verschillende schoonmaakmiddelen is het ons uiteindelijk gelukt om het bord weer schoon en leesbaar te maken.

Op 11 mei hebben een gedenkwaardige onthulling plaats laten vinden van een historische grenssteen uit 1756 bij restaurant Sandersküper naast de voormalige grensovergang Knalhutte, samen met onze Duitse partners.
Het was prachtig voorjaarsweer en er waren dan ook zo'n 130 belangstellenden aanwezig. Ook deze onthulling van wapensteen en informatiebord werd verricht door burgemeester Carola Vos van Ahaus en door wethouder Arjan Kampman van Enschede onder begeleiding van de Musikkapelle uit Ahaus.

Op een van onze inspectietochten langs de markestenen ontdekten we dat de teksten op twee bordjes, die van de Leppepaal en van de Grevenpaal, gedeeltelijk onleesbaar waren geworden. Gelukkig viel dit euvel binnen de garantietermijn te verhelpen en niet veel later hebben we de gerepareerde bordjes weer opnieuw kunnen aanbrengen.

Op 21 juli, 4 augustus en 18 augustus hebben we net als vorig jaar drie Wigboldwandelingen georganiseerd. Hier hebben enige tientallen wandelaars gebruik van gemaakt.

Op zondag 27 oktober hebben we als een werkgroepexcursie een bezoek gebracht aan het Grenslandmuseum in Dinxperlo. Dit uitstapje was erg informatief en leerzaam. Het was een bescheiden expositie en de rondleider (oud douanier) wist wel veel over de grens, maar niet veel over grensstenen. Hierna zijn we Dinxperlo nog in geweest, waar we onder meer een verzorgingshuis met een grensoverschrijdende loopbrug bezochten.

Vervolgens hebben we op 12 oktober een markesteen onthuld in Glanerbrug (Kremersveenweg-Vosbultweg): de Steen aan de kamp in het veld.

In: *Huis aan Huis Enschede*, 16 oktober 2019:

GLANERBRUG

Onthulling markesteen

De Loakstenencommissie van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker en de Stichting Historische Kring Losser brengen op veel plekken rondom Enschede de markestenen weer terug. „Hiermee maken we een stukje Twentse historie weer zichtbaar", aldus voorzitter Harry van der Sleen van de Loakstenencommissie SHEL. Afgelopen zaterdag is de huidige gemeentegrens van Enschede en Losser gemarkeerd. Marietje van der Woning, die 32 jaar op de hoek van de Vosbultweg en Kremersveenweg woonde, had de eer de 'steen aan het kamp in het veld', te onthullen.

In: *Grensstreek* (wsch. week 42)

Marietje van der Woning onthult markesteen

GLANERBRUG – Ruim 32 jaar woonde Marietje van der Woning op de hoek van de Vosbultweg en Kremersveenweg. Nu woont de familie Harbeke er. Afgelopen zaterdag had Marietje de eer de markesteen, genaamd 'steen aan het kamp in het veld' te onthullen. De steen, een replica, markeert de huidige gemeentegrens van Enschede en Losser. De familie Harbeke monteerde het infobordje bij de steen.

Marken ontstonden in de late middeleeuwen. Ze werden waarschijnlijk opgericht door buurtschappen en boeren die afspraken maakten over het gebruik en bezit van gezamenlijke gronden. De grenzen van die gronden werden gemarkeerd met veelal grote veldkeien. In 1811 hief keizer Napoleon de marken op, er kwamen in Twente 17 gemeenten voor in de plaats. De Loakstenencommissie van de Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker en de Stichting Historische Kring Losser wil de markestenen weer terug. "Het liefst natuurlijk de officiële markestenen, desnoods replica's of zwerfkeien", aldus voorzitter Harry van der Sleen van de Loakstenencommissie SHEL. "Op die manier willen we een stukje Twentse historie zichtbaar maken, dichter bij de mensen brengen".

Filmpje op YouTube: https://youtu.be/ILv4YDm0QT8

Als laatste kunnen we nog melden dat we bezig geweest zijn met voorbereidingen voor het plaatsen van de Breiderpaal in Boekelo en de Goorpaal langs de Haaksbergerstraat, de oude N18. Deze twee markestenen hopen we in 2020 te plaatsen.

Harry van der Sleen.

Monumentencommissie

Het jaar 2019 ligt op het moment van deze jaarvergadering alweer bijna 5 maanden achter ons en onze secretaris verzocht ons eind februari al om het jaarverslag van de verschillende commissies voor 20 april naar hem te mailen, zodat hij er een mooi en leesbaar totaal jaarverslag van kan maken en tevens ligt het een en ander nog redelijk fris in het geheugen om het aan het papier toe te vertrouwen: wel, de meeste zaken, afgerond of nog lopende blijven wel hangen en natuurlijk zijn er de maandelijkse notulen.
Eerst maar even de bezetting van onze commissie: deze is vooralsnog dezelfde als tijdens het vorige jaarverslag. 6 Personen, te weten: Paul van Wijk (vz), Ben Breteler, Nico Buurman, Dirk Korte, Thomas Metscher en Cees van der Velde (secretaris).
Door de manier van naar buiten treden via de media, het aanwezig zijn van de promotiecommissie bij allerlei evenementen, aan de bel trekken bij constatering van al of niet gemelde misstanden van ons erfgoed, het uitgeven van boekwerken zoals de boeken over de Deurningerstraat in het nabije verleden of het onlangs gepresenteerde boek over het Hoge Land en de aankondiging dat we (de FVC) nu werken aan weer een nieuw boek, dit keer over de Kuipersdijk, voelen steeds meer mensen zich betrokken bij ons erfgoed en dat laat zich o.i. vertalen in meer lidmaatschappen, bezoeken van door de SHSEL ingerichte exposities, het bezoeken van de film over het “vergissingsbombardement” en om niet te vergeten de app. waarmee men op verschillende punten in de stad informatie krijgt over oude gebouwen e.d.
Ook zoeken de mensen makkelijker contact met ons om antwoord te krijgen op vragen waar ze mee zitten, of ons te wijzen op verwaarloosde gebouwen e.d. Hier wordt door ons direct op gereageerd en zo goed mogelijk uitgezocht, of de vraag/opmerking wordt binnen de SHSEL uitgezet, al of niet met hulp van gemeente of andere erfgoedorganisaties, zoals Cuypersgenootschap of Bond Heemschut. Onze conclusie is, dat o.a. door onze (SHSEL) stichting het besef van behoud erfgoed steeds meer leeft onder de inwoners. Wel moet worden opgemerkt, dat m.n. onze Turkse – en Marokkaanse inwoners een groep is, die goed zouden moeten worden benaderd om ook hen te wijzen op het belang van ons erfgoed, want vooral onder deze mensen zijn veel zelfstandige ondernemers zoals pandeigenaren en winkeliers/middenstanders.
Tenslotte een summiere opsomming van de onderwerpen, in willekeurige volgorde, waar wij als Monumentencommissie mee bezig zijn of mee bezig zijn geweest. Sommige met een voor alle partijen (zeer) bevredigende uitslag, andere met een “beter dan niets” oplossing en een enkele waar we ronduit zeker niet blij mee zijn, terwijl er meerdere zaken zijn, welke nog steeds in de overlegfase zijn. De lijst is als volgt:

- Rodenbach, voormalig hotel, restaurant en bekende dancing uit de 60er en 70er jaren van de vorige eeuw. Onlangs gekocht door de Syrisch-Orthodoxe kerk. Er is een aanvraag om er een gem. monument van te maken, er zit daardoor een redelijke bescherming op. De nieuwe eigenaren zijn vooralsnog cooperatief.

- Teesinkbos, dit project loopt al langer en zit in een fase waar we geen invloed meer kunnen uitoefenen. Het is de bedoeling, dat het gehele complex een status krijgt van beschermd dorpsgezicht.
- Moskee Atjehstraat, zit eigenlijk in de eindfase om gem. monument te worden. De huidige eigenaren gaan als, voor hen, laatste mogelijkheid bezwaar aantekenen bij de gemeente, omdat ze vinden dat er daardoor grote waardevermindering plaatsvindt voor de moskee.
- Madoeraschool is nu in gebruik als zorgcomplex voor ouderen, die 24uurs zorg nodig hebben.
- Ambachtsschool, dit prachtige gem. monument is naar volle tevredenheid van alle partijen op een mooie wijze gerestaureerd en is nu als appartementencomplex in gebruik. Als extraatje wordt de voormalige conciërgewoning toch verbouwd en geschikt gemaakt voor 2 appartementen, dit in tegenstelling tot het oorspronkelijke plan om dit gebouw te slopen.

- Watertoren op Hoog en Droog, rond dit project is momenteel weinig te doen, we zullen moeten wachten op nadere activiteiten van de eigenaren, zoals verbouwingsaanvragen bij de gemeente e.d.
- BATO-complex, dit is wat ons betreft wel slecht afgelopen, het is zonder meer eenvoudigweg gesloopt, om plaats te maken voor een woonwijkje, dat op geen enkele wijze recht doet aan het verleden en zijn omgeving. Achteraf hadden we misschien…….., maar achteraf kijk je de koe…….!
- Bushokje Rutbeek, dit eenzame bushokje, globaal uit het 3e kwart van de vorige eeuw stond er zeer verwaarloosd bij en blijkt bij navraag eigendom te zijn van recreatiepark Rutbeek. Met hen is de afspraak gemaakt, dat mochten ze geen interesse meer hebben om het te exploiteren, dat ze dan contact opnemen met de SHSEL, zodat we het een dan passende functie kunnen geven. Te denken valt dan aan bijv. de MBS.
- Bestemmingsplan Getfert/Perik/Hogeland Noord en later het bestemmingsplan Pathmos en Stadsveld. Op verzoek van de gemeente Enschede aan de FEE, hebben we gezamenlijk gedurende langere tijd deze gebieden geïnventariseerd en het gedocumenteerd. Dit ligt nu bij de gemeente ter beoordeling en uitwerking op ambtelijk niveau. Waarom ons benaderd?? Door onderbezetting bij de gemeente en de bij ons aanwezige expertise konden we behulpzaam zijn.
- De plaquette van Van der Loeff uit het voormalige Wegenercomplex aan de Getfertsingel heeft een goede bestemming gekregen in het Balengebouw op het Roombeek.
- Open Monumenten Dag. Doordat de commissie, welke tot heden deze activiteit regelde, er mee ophield, heeft de Monumentencommissie op zich genomen om dit jaarlijkse project toch een vervolg te geven, samen met enkele personen uit de vorige gemeentelijke commissie die wel door wilden gaan. Het is de bedoeling, dat de uitreiking van de tweejaarlijkse erfgoedprijs van de SHSEL dan geïntegreerd wordt in deze Open Monumenten Dag.
- Het Hogeland boek. Ook hierin hebben enkele leden van onze commissie zitting genomen in de FVC (Foto Verhalen Commissie) en samen met de anderen dit prachtige boek uitgegeven. En de koek is nog lang niet op: we zijn al weer begonnen met een nieuw boek: over de Kuipersdijk. Ook het boek over het textielverleden van Enschede vordert gestaag. We zijn nog steeds “op de helft”: er komen elke keer weer zoveel nieuwe gegevens boven water, dat we het idee hebben, dat we nog maar op de helft zijn.

- Ook nu nog geldt, dat er investeerders zijn, die weinig of geen boodschap hebben aan erfgoed. Reden te meer om steeds een vinger aan de pols te houden en dan snel te reageren.
- Getfertweg 191. Dit voormalige kantoor met bedrijfsruimte uit de wederopbouwperiode, is mede door onze bemoeienissen behouden gebleven en zal door de huidige eigenaren worden gerestaureerd en een passende functie krijgen.

- Coberco, voormalige melkfabriek. Dit object is volop in de verbouw/opbouw. Best wel een flink project, maar het heeft er alle schijn van, dat hier wonen en werken prima gerealiseerd gaat worden.
- Herbestemming Kerken. Enigszins op de achtergrond geraakt, mede doordat er enkele kerken al zonder onze bemoeienissen een andere invulling hebben gekregen, of een andere geloofsrichting de kerk hebben overgenomen. Onze commissie is alert ten aanzien van kerkgebouwen die geen kerkelijke functie meer hebben. Ons streven is het monumentale karakter van kerken te bewaren. Binnenkort zal naar alle waarschijnlijkheid de leegstaande Mariakerk aan de Deurningerstraat een andere functie krijgen. De interne verbouwing van deze kerk zullen we nauwkeurig volgen. De Heilig Hartkerk aan de Hogelandsingel, in gebruik als meubeltoonzaal, verdient ook onze aandacht.
- Lapidarium. Ook dit onderwerp staat enigszins “in de wacht”. Mede door prioriteitenstelling.
- MST-kapel. Door inhuren van een gespecialiseerd extern bureau, financieel mede mogelijk gemaakt door de gem. Enschede, was al snel duidelijk dat de schildering gemaakt is door de schilder Luc van Hoek. Hierdoor is het zeer aannemelijk, dat de muurschildering blijft bestaan, zichtbaar of niet, maar in ieder geval beschermd.

Tot zover, we blijven alert!

Secretaris MMCie,
Cees van der Velde.

Promotiecommissie

De Promotiecommissie bestaat momenteel uit 4 personen, Bart Jansen, Ben Broen, Henk Dikken en Margien Veldhuizen. Wekelijks houden 3 leden van de commissie zich op maandagochtend en vrijdagmiddag bezig met het beheer en de verkoop van oude Sliepsteennummers in Prismare.
Daarnaast assisteren zij bij het beheer van de boekenbibliotheek en het papieren archief.
Een andere functie is de promotie van de historische Sociëteit Enschede en Lonneker bij verschillende evenementen en festiviteiten in Enschede.
In 2019 heeft de commissie met een promotiestand gestaan bij de volgende activiteiten:
22-02: Bethelkerk: film ’bombardement van 1944 in de Veldkamp’ en themanummer ’n Sliepsteen.
04-04: Presentatie van het Hogelandboek in de Ontmoetingskerk; werd deze dag veel verkocht.
25-04: Seniorenbeurs Welzijn Ouderen/ Activa in de Diekmanhal.
27-04: Bemensing kraam koningsdag Lonneker, die erg regenachtig verliep.

14-09: Bemensing kraam in stadhuis op Monumentendag.
01-11: Lumen bij een lezing over de wijk Velve-Lindenhof van Geert Bekkering.
Tijdens deze activiteiten heeft de Promotiecommissie in grote mate aan het publiek laten zien wat de Historische Sociëteit doet voor de geschiedenis van Enschede.
Op vrijdagmiddag 15 november organiseerde de commissie weer een geslaagde en drukbezette boekenmarkt in Prismare. Gedurende het gehele jaar kunnen oude Sliepstenen en tweedehandsboeken over Enschede, Twente en Overijssel ingeleverd worden, die dan te koop worden aangeboden op de boekenmarkt en bij verschillende evenementen in Enschede. Maar steeds wordt eerst uitgezocht of het betreffende Boek al aanwezig is in onze eigen bibliotheek.
Op al deze dagen heeft de promotiecommissie ruim 20 nieuwe leden ingeschreven, meer als 500 Sliepstenen verkocht, 7 boeken over Dirk van der Meer, 12 Hogelandboeken en 4 Deurningerstraatboeken, 13 kokers met de plattegrond van 1907. De verkoop van tweedehandsboeken heeft bij de verschillende activiteiten een bedrag van € 100,00 opgeleverd en tijdens de boekenmarkt ruim € 600,00. Veel boeken en Sliepstenen wordt ook verkocht tijdens de openingsuren in Prismare op maandagochtend en vrijdagmiddag.

Bart Jansen

’n Sliepsteen

De redactie bleef dit jaar klein van omvang, een prima vaste kern. Uitbreiding blijft gewenst.

Ook in 2019 werd gezorgd dat de vier edities van n Sliepsteen (nummers 137 tot en met 140) met de bekende regelmaat aan het einde van elk kwartaal zijn verschenen. De redactie is erg blij met de goede samenwerking met de opmaakster. Ze voert een geleidelijke verandering door, waarbij o.a. de afbeeldingen groter worden geplaatst. Toevallig waren de voorpagina’s deze jaargang met weinig kleur. Misschien mede daardoor viel de losse verkoop wat tegen.

De redactie ondervond ook in 2019 weer veel steun van de Promotiecommissie die bij diverse manifestaties met een eigen stand aanwezig was om n Sliepsteen en de SHSEL onder de aandacht van de bezoekers te brengen. Piet de Wit, verzorgde ook dit jaar de distributie van n Sliepsteen voor de losse verkoop.

Dit verslagjaar kon de redactie weer putten uit een ruime hoeveelheid kopij. Dat maakte het mogelijk om aan de inhoud van elk nummer de nodige variatie mee te geven. Maar daardoor moeten de schrijvers van de langere artikelen soms wachten voor er ruimte is om hun artikel te plaatsen.

Hoogtepunt in het afgelopen jaar bleek de special over het bombardement op Veldkamp (Pathmos) en de wederopbouw. Jan en Ingrid Astrego voerden de redactie. Van dat extra dikke nummer werd direct een grotere oplage gedrukt, die ook goed verkocht is. De pers reageerde enthousiast op deze uitgave. Dat bleek gunstig voor de abonnementen en de losse verkoop. In nummer 138 trok het artikel over turnvereniging Achilles extra aandacht. Nieuw was een artikel (over warenhuis Polak) dat vrijwel geheel tot stand kwam door oude advertenties na te zoeken.
De herplaatsing van grenspaal 46 (nu bij Sandersküper), leverde goede aandacht op in de pers en een prima artikel over oude grensovergangen.
Het gewone leven van ‘gewone mensen’ kwam in een aantal nostalgische stukken naar voren. Meestal wat kortere artikelen, die door de lezers zeer op prijs worden gesteld.

De redactie vergaderde in 2019 acht keer. Er was steeds een vergadering om het komende nummer voor te bereiden en eentje om het nummer te evalueren. Daarnaast werden uiteraard de reacties van lezers besproken en de planningsagenda geactualiseerd. Praktische zaken als het beoordelen, verbeteren en aanvullen van ingekomen artikelen werden volledig via e-mail geregeld.

Geert Bekkering
eindredacteur

Financieel jaarverslag 2019

RESULTATENREKENING 2019			
	real. 2019	*begr.2019*	*real. 2018*
BATEN			
contributies	31.331	32.000	29.404
losse verkopen (Sliepsteen en boeken)	2.556	2.000	3.043
verkoop Hogeland boek	34.887	36.500	
advertenties Sliepsteen	2.396	2.235	2.460
giften	75.764	400	1.309
inkomsten HKG	2.900	800	7.918
overige baten	1.580	1.500	9.317
subsidies	15.825		6.949
rente bankrekeningen	11	15	13
	167.251	**75.450**	**60.413**
LASTEN			
Sliepsteen			
drukwerk	7.043	7.100	6.006
opmaak	7.704	7.700	6.848
verzending	7.209	6.900	4.698
vergoeding auteurs	50	500	476
	22.006	22.200	18.028
Overige kosten			
huur prismare	3.630	3.750	3.730
societeitsavonden	1.908	2.000	1.369
werkgroepen	956	1.500	20.124
Hist. Kring Glanerbrug	3.300	1.200	8.318
beheer erfgoed / projectkosten	23.799	1.500	9.755
kosten boek Hogeland	19.581	16.200	
algemene kosten	1.121	1.300	2.675
bureaukosten	2.707	2.274	1.952
ict	672	1.000	677
overige kosten	684	900	873
afschrijvingen	667	900	679
	59.024	32.524	50.152
	81.031	**54.724**	**68.180**
Resultaat	**86.220**	**20.726**	**-7.767**

Het boekjaar 2019 is afgesloten met een positief resultaat van € 86.220 terwijl € 20.726 was begroot. Dit mooie resultaat is vooral te danken aan een in 2019 ontvangen legaat van € 75.000. Het bestuur heeft besloten dit bedrag de komende jaren te besteden aan de ondersteuning van initiatieven om de geschiedenis van Enschede zichtbaar te maken. In 2019 is reeds een bijdrage van € 5.000 geleverd om de documentaire over ds. Overduin mogelijk te maken.
Voor de diverse projecten zoals de Grens- en Markestenenroutes en het Boerenkerkhof zijn subsidies ontvangen. De kosten hiervoor zijn verantwoord onder de kosten voor het beheer van het erfgoed waaronder ook de hierboven genoemde bijdrage valt voor de documentaire van ds. Overduin.
In 2019 is het boek Hogeland Heden & Verleden uitgegeven. Inmiddels zijn ongeveer 1400 exemplaren verkocht, dit is iets minder dan begroot. De kosten zijn o.a. door het niet ontvangen van subsidie hoger uitgevallen dan verwacht. Niettemin is met deze uitgave in 2019 een mooi positief resultaat behaald van € 15.307.
De overige baten en lasten laten slechts een kleine afwijking zien ten opzichte van begroot.

BALANS				
	31 december 2019		*31 december 2018*	
ACTIVA				
Materiele vaste activa		3.156		468
Voorraden		8.539		2.633
Vorderingen en overlopende activa		3.127		4.894
Liquide middelen		207.244		134.163
		222.065		142.158
PASSIVA				
Reserves en fondsen				
- reserves				
* lustrum 2018	0		750	
* eigen vermogen	10.901		10.901	
* onverdeeld exploitatiesaldo	86.220		-7.767	
		97.122		3.884
- fondsen				
* publicatiefonds	50.574		45.539	
* Frits te Lintelofonds	41.011		56.078	
* fonds digitaal verleden	3.015		0	
		94.600		101.617
Voorzieningen				
Langlopende schulden				
Kortlopende schulden		30.344		36.656
		222.065		142.158

BEGROTING 2020		
	begr. 2020	*begr.2019*
BATEN		
contributies	30.000	32.000
advertenties Sliepsteen	2.430	2.235
losse verkopen (Sliepsteen en boeken)	2.000	2.000
boek Hogeland	3.250	36.500
giften	500	400
inkomsten HKG	800	800
overige baten	18.115	1.500
subsidies	21.076	
rente bankrekeningen	0	15
	78.171	**75.450**
LASTEN		
Sliepsteen		
drukwerk	7.100	7.100
opmaak	7.750	7.700
verzending	7.500	6.900
vergoeding auteurs	200	500
	22.550	22.200
Overige kosten		
huur	4.780	3.750
societeitsavonden	2.400	2.000
werkgroepen	1.500	1.500
Hist. Kring Glanerbrug	1.200	1.200
beheer erfgoed	38.191	1.500
boek Hogeland	2.050	16.200
algemene kosten	1.200	1.300
bureaukosten	2.400	2.274
ict	700	1.000
overige kosten	700	900
afschrijvingen	500	900
	55.621	32.524
	78.171	**54.724**
Resultaat	**0**	**20.726**

Anneke Grimberg
penningmeester